

[Hem](#) > ... > [Domstolsförfaranden](#) > [Tvistemål](#) > [Bevisupptagning](#) > [Germany](#)

Bevisupptagning

 Tyskland

Innehåll inlagt av

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Bevisböroda

1.1 Hur ser bevisbördereglerna ut?

I tvistemålsprocesser är parterna i princip skyldiga att bevisa de sakförhållanden som de åberopar till stöd för sin talan. Därför grundas fördelningen av bevisböroda ofta på materiella civilrättsliga bestämmelser, t.ex. civillagen (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB), eftersom dessa bestämmelser innehåller grunder för yrkanden, hjälpregler, försvar och andra invändningar. Om ett yrkande grundas på rättsverkningarna av ett visst sakförhållande (till exempel § 433 i civillagen om ingående av ett köpeavtal), är det i allmänhet den part som härleder sitt yrkande från detta (i exemplet betalning av köpeskillingen) som måste åberopa dessa omständigheter (principen om bevisföring) och – om motparten bestrider dem – styrka dem. Motparten måste å andra sidan göra gällande och bevisa sin rätt att inkomma med motbevisning eller invända mot bevisningen (t.ex. i fråga om fullgörandet av avtalet). Om sakförhållandet fortfarande är ovisst på en viktig punkt när alla processuellt tillåtna bevismedel har uttömts måste avgörandet fattas på grundval av bevisböroda. Den part som enligt bevisbördereglerna måste lägga fram bevis för det omtvistade sakförhållandet förlorar målet om sådan bevisning inte läggs fram.

1.2 Finns det undantag från bevisbördereglerna? Om ja, i vilka fall? Är det i sådana fall möjligt att komma med motbevisning?

I tysk lagstiftning föreskrivs flera typer av bevislättnad, i vissa fall även omvänd bevisböroda. Detta gäller i synnerhet följande:

1. Omvänd bevisböroda

I tvistemålsprocesser kan omvänd bevisböroda tillämpas om man vänder på grundregeln att varje part ska bevisa de sakförhållanden som de åberopar till stöd för sin talan. Omvänd bevisböroda innebär att motparten måste motbevisa ett sakförhållande som är till den andra partens fördel. Till exempel innehåller § 477 i civillagen klausuler om omvänd bevisböroda i köplag. § 477.1 första meningen i civillagen har följande lydelse: "Om det inom ett år efter riskens övergång visar sig att varornas skick strider mot kraven i § 434 eller 475b i civillagen, presumeras det att varorna redan var defekta när risken passerades, såvida inte denna presumtion är oförenlig med varans beskaffenhet eller dess defekta skick. [...]" I så fall behöver köparen inte bevisa att föremålet redan var defekt när det levererades. Det ankommer i stället på säljaren att bevisa att föremålet inte var defekt vid den tidpunkten.

2. Bevislättnad

a. Legala presumtioner (*gesetzliche Vermutung*) innebär att det i lag föreskrivs att det under vissa omständigheter (presumtionsgrunder) ska presumeras att ytterligare omständigheter föreligger och att dessa ska ligga till grund för den rättsliga bedömningen. Legala presumtioner innebär en lättnad för den part som har bevisböroda eftersom denna endast måste beskriva och bevisa de sakförhållanden som ligger till grund för presumtionen. Det omvända kan bevisas i enlighet med § 292 i civilprocesslagen (*Zivilprozessordnung*, ZPO). Legala presumtioner kan röra sakförhållanden, t.ex. presumtionen att ett pantbrev har överlämnats till

borgenären om denne har detta i sin besittning (§ 1117.3 i civillagen). De kan även röra rättigheter, t.ex. presumtionen att den som innehar ett arvsintyg besitter arvsrätten (§ 2365 i civillagen).

b. Faktiska antaganden (*tatsächliche Vermutung*) föreligger om en domstol – av egen erfarenhet eller efter sakkunnigs bedömning – av styrkta sakförhållanden kan dra slutsatser om sakförhållanden som inte styrkts (*indiciebevisning*). Av vissa indicier går det exempelvis att dra slutsatsen att det vid en viss tidpunkt rådde flera plusgrader, och att en person därför, grundat på allmän erfarenhet, inte kunde ha halkat på svartis vid den tidpunkten. Motparten kan bestrida detta antagande genom att presentera fakta som väcker starka tvivel om att det aktuella händelseförloppet var typiskt under omständigheterna i fråga.

3. Inom rättspraxis delas bevisbördan, av rimlighets skäl och för en rättvis intressefördelning, alltmer in i särskilda riskområden. De viktigaste områdena är följande:

- Produktansvar (enligt § 823.1 i civillagen)

Den skadelidande parten har bevisbördan för att bevisa felaktigheten hos en produkt, skadan på rättsobjektet och att det finns ett orsakssamband däremellan. Det är däremot tillverkaren som har bevisbördan för att denne har uppfyllt sina skyldigheter i fråga om organisation, instruktioner, övervakning efter utsläppandet på marknaden och förebyggande av faror, vilket innebär att inget fel kan tillskrivas tillverkaren.

- Upplysnings- och rådgivningsplikt

Om vissa upplysnings- och rådgivningsskyldigheter i eller före ett avtal inte har fullgjorts måste den som vållat skadan kunna bevisa att skadan skulle ha uppstått även om skyldigheterna hade fullgjorts. Det förmodas att den som lidit skadan skulle ha handlat i enlighet med den information som skulle ha lämnats.

1.3 Hur övertygande måste bevisningen vara för att läggas till grund för en dom?

I § 286 i civilprocesslagen föreskrivs att fri bevisvärdering (*Freiheit der Beweiswürdigung*) är en grundläggande processrättslig princip. Enligt denna princip ska domstolen under beaktande av det som framkommit under rättegångsförhandlingarna samt resultatet av en eventuell bevisupptagning efter egen övertygelse avgöra om ett faktiskt påstående ska betraktas som sant eller inte.

En övervägande eller hög grad av sannolikhet räcker inte i sig som bevis för ett sakförhållande. Däremot måste inte eventuella tvivel uteslutas helt. Det räcker med en rimlig grad av visshet som i praktiken inte ger utrymme för eventuella tvivel, även om dessa inte helt kan uteslutas.

Undantag från beviskravet medges i de fall då lagen tillåter sannolikhetsbevisning (exempelvis vid interimistiska åtgärder). Ett påstående ses då som styrkt om sannolikheten för att det stämmer är övervägande. Vid sannolikhetsbevisning är parten inte bunden till s.k. tunga bevis (vittnesmål, skriftlig bevisning, syn, sakkunnigutlåtanden, eller hörande av parter). Exempelvis tillåts även edsförsäkran (§ 294 i civilprocesslagen).

2 Bevisupptagning

2.1 Måste en part begära att bevisning tas upp eller kan domstolen ibland ta initiativ till bevisupptagning?

Enligt den grundprincip som tillämpas i tvistemålsprocesser är det parterna som ska lägga fram underlaget för målet och relevant bevisning. Domstolen får inte på egen hand hämta in underlag och sedan lägga detta till grund för domslutet. Domstolen har på sin höjd en rådgivnings- och upplysningsplikt (§ 139 i civilprocesslagen).

I vissa undantagsfall gäller dock inte denna princip, utan domstolen kan ta upp bevisning på eget initiativ. Detta måste dock ske på grundval av parternas sakframställan och får inte användas för att utreda sakförhållandet.

Domstolen får på eget initiativ förrätta syn och förordna om utlåtande och tillkallande av sakkunniga (§ 144 i civilprocesslagen), om framläggande av skriftlig bevisning (§ 142 i civilprocesslagen) och om kompletterande förhör med en part (§ 448 i civilprocesslagen). En part kan även höras av domstolen på eget initiativ (§ 448 i civilprocesslagen). Det krävs emellertid att det redan från början råder en viss sannolikhet för att det sakförhållande som ska bevisas verkligen föreligger.

I mål om frivillig rättsvård (t.ex. ärenden förmyndarskap och arvsärenden) och i familjemål (t.ex. ärenden om faktisk vårdnad om barnet och föräldraskap) där det inte föreligger en tvist (dvs. som inte regleras av bevisreglerna i civilprocesslagen) gäller principen om undersökning på eget initiativ (§ 26 i lagen om förfaranden i familjemål och mål som avser frivillig rättsvård (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG)). Detta innebär att domstolen ex officio fastställer de faktiska omständigheter som är relevanta för avgörandet och efter eget skön finner nödvändig bevisning i lämplig form. Domstolen är inte bunden av parternas inlagor. Olika regler gäller i äktenskapsmål (såsom skilsmässoförfaranden) och i familjemål (t.ex. vissa underhållsförfaranden) (§ 113 i lagen).

2.2 Vad händer om en parts begäran om bevisupptagning godkänns?

Formell bevisupptagning:

Om parterna inte är överens som sakförhållandena föreskrivs en formell bevisupptagning i civilprocesslagen. Enligt denna får bevis tas upp på följande sätt: sakkunnigutlåtande, syneförrättning, skriftlig bevisning, vittnesmål och hörande av parterna (se nedan). Efter att en part har hörts förordnar domstolen om bevisupptagning rörande sakförhållanden som måste bevisas. Det sker i regel utan formaliteter i samband med de muntliga förhandlingarna eller genom beslut om bevisupptagning i enlighet med § 358 i civilprocesslagen. Enligt § 359 i civilprocesslagen ska beslutet om bevisupptagning innehålla uppgifter om de omtvistade sakförhållanden som ska bevisas, de bevismedel som ska användas, med angivande av de vittnen och sakkunniga eller den part som ska höras, samt uppgift om den part som har begärt bevisupptagningen.

Därefter sker bevisupptagningen enligt gällande bestämmelser (§ 355–484 i civilprocesslagen). Framför allt ska principerna om omedelbarhet (§ 355 i civilprocesslagen) och partsoffentlighet (§ 357 i civilprocesslagen) beaktas.

Principen om omedelbarhet innebär att bevisupptagningen måste göras inför den domstol som behandlar målet eftersom denna även ska utföra bevisningen. Undantag från denna regel medges endast i de lagstadgade fall då bevisupptagningen överförs till en av domstolens ledamöter (§ 361 i civilprocesslagen) eller till en annan domstol (§ 362 i civilprocesslagen). Principen om partsoffentlighet innebär att parterna har rätt att närvara vid bevisupptagningen och även har rätt att fråga ut vittnen (§ 397 i civilprocesslagen).

Resultatet av bevisupptagningen blir sedan, genom den anslutande förhandlingen med parterna, till föremål för de muntliga förhandlingarna (§ 285 i civilprocesslagen). Utifrån det sammanlagda resultatet av förhandlingarna, där bevisupptagningen alltså är en del, fastställer domstolen sedan de faktiska sakförhållandena genom fri bevisvärdering (§ 286 i civilprocesslagen).

Informell bevisupptagning:

I motsats till formell bevisupptagning är det vid informell bevisupptagning möjligt att fastställa sakförhållanden med valfritt bevismedel som domstolen anser lämpligt. Bevisupptagningen kan i stort sett ske utan att några formella krav behöver uppfyllas. Enligt § 284 i civilprocesslagen är informell bevisupptagning i tvistemålsprocesser endast tillåten med parternas samtycke.

Om det i förfaranden som omfattas av lagen om förfaranden i familjemål och i rättsvårdsärenden inte krävs bevisupptagning enligt lag, får domstolen ta upp bevisning formellt eller informellt för att övertyga sig om sakförhållandena (§§ 29 och 30 i lagen). Parterna kan hänskjuta eventuell bevisning till domstolen, men det är domstolen själv som avgör om och i vilken omfattning bevisning ska tas upp och vilken typ av bevisning som ska tas upp.

2.3 I vilka fall får domstolen avslå en parts begäran om bevisupptagning?

En begäran om bevisupptagning kan avslås av processuella eller bevisrättsliga skäl, om

- sakförhållandena inte behöver bevisas, dvs. om de redan är bevisade, uppenbara eller oomtvistade,
- sakförhållandena är ovidkommande, dvs. inte har någon inverkan på domslutet,
- bevismedlet inte lämpar sig som bevis för det påstådda sakförhållandet (förekommer mycket sällan, eftersom bevis inte får värderas innan de tas upp),
- bevismedlet är omöjligt att frambringa,
- bevismedlet inte är tillåtet, t.ex. på grund av ett rättsvidrigt påstående "gripet ur luften" eller på grund av

vittnets tystnadsplikt (om vittnet inte befrias från tystnadsplikten),

- bevisupptagningen är underställd domstolens skönsmässiga bedömning, t.ex. vid fastställande av skada enligt § 287 i civilprocesslagen,
- sakförhållandena har fastställts i ett annat förfarande på ett sätt som är rättsligt bindande för båda parterna,
- begäran om bevisupptagning inkommit för sent (§ 296.1 i civilprocesslagen), eller
- bevisupptagningen hindras på obestämd tid och den tidsfrist som ställts för detta redan har löpt ut och rättegången annars skulle försenas (§ 356 i civilprocesslagen).

2.4 Vilka olika bevismedel finns det?

De fem bevismedel som betraktas som "tungt" bevis är följande:

- Domstolens okulärbesiktning, §§ 371–372a i civilprocesslagen.

Bevismedlet syn definieras som en omedelbar iakttagelse som domstolens ledamöter gör med sina sinnen i syfte att fastställa ett bevis. Det något missvisande begreppet *Augenschein* omfattar utöver "visuell inspektion" även iakttagelser som görs med övriga sinnesorgan, dvs. känsel, lukt, hörsel eller smak. Till detta bevismedel hör alltså även ljudupptagningar och bild- och datormedier.

- Vittnesmål, §§ 373–401 i civilprocesslagen

Vittnesmålet tjänar till att bekräfta sakförhållanden som har ägt rum och som vittnet själv har bevittnat. Vittnen får inte vara parter i målet.

Om vittnet måste ha en viss sakkunskap för att kunna bedöma ett sakförhållande talar man om ett expertvittne (*sachverständiger Zeuge*, § 414 i civilprocesslagen), t.ex. en jourläkares utlåtande om skador som uppstått vid en olycka.

- Sakkunnigvittnesmål, §§ 402–414 i civilprocesslagen

Den sakkunnige (*Sachverständiger*) bistår rätten med de specialkunskaper som krävs för att kunna bedöma de faktiska sakförhållandena. En sakkunnig fastställer inte själva sakförhållandena. Den sakkunnige konstaterar inte själv dessa sakförhållanden, utan ska endast göra en bedömning på grundval av ett sakförhållande som redan har fastställts (*Anschlussstatsachen*).

Endast då själva klagörandet av de faktiska sakförhållandena kräver särskild sakkunskap kan fastställandet av dessa överlåtas på den sakkunnige. Exempel på detta är diagnos av läkare.

En privat sakkunnig som har utsetts av en part kan endast undantagsvis och med båda parternas samtycke godkännas som sakkunnig.

- Skriftligt bevis, §§ 415–444 i civilprocesslagen

Med skriftliga handlingar, s.k. urkunder, avses i civilprocesslagen skriftliga utsagor som kan styrka en parts omtvistade inlagor. När det gäller bevisvärdet görs det i lagen en åtskillnad mellan allmänna handlingar (§§ 415, 417 och 418 i civilprocesslagen) och privata handlingar (§ 416 i civilprocesslagen).

- Hörande av parterna, §§ 445–455 i civilprocesslagen

Hörande av parter är underordnat andra bevismedel och endast tillåtet i samband med huvudbeviset (§ 445.2 i civilprocesslagen). I princip kan den part som har bevisbördan endast begära att motparten ska höras (§ 445 första meningen i civilprocesslagen). Dessutom kräver hörande av en part motpartens tillåtelse eller att det sker på domstolens initiativ.

Däremot kan domstolen vid informell bevisupptagning ta upp bevisning på det sätt den finner lämpligt. Det behövs inget beslut om bevis eller datum för bevisföringen för att bevis ska kunna tas upp. Utöver formell bevisupptagning (se ovan) kan bevisning t.ex. innefatta inhämtande av officiell information och rapporter från myndigheter, informella telefonförhör eller skriftliga förfrågningar, användning av ljud- och videoinspelningar och dataupptagningar. Domstolen kan använda varje tänkbart sätt att skaffa sig kunskap för att övertyga sig om de faktiska omständigheterna: dess förmåga att göra detta är begränsad endast i situationer där vetenskaplig

kunskap och logiska principer innebär att inga ytterligare insikter kommer att inhämtas eller i situationer där vissa bevis måste uteslutas. I ärenden som omfattas av lagen om förfaranden i familjemål och frivilliga rättsvårdsärenden ska resultaten av bevisupptagningen föras in i protokollet (§ 29.3 i lagen).

2.5 Hur går vittnesförhör till? Skiljer de sig från förhör med sakkunniga? Vilka regler gäller för skriftlig bevisning och sakkunnigutlåtanden?

Alla bevismedel bedöms likvärdigt enligt principen om fri bevisvärdering. Det finns inga skillnader i bevisvärde. Skillnaden består endast i tillvägagångssättet vid bevisupptagningen.

Vittnen

Alla vittnen ska höras var för sig och utan att de vittnen som ska höras senare är närvarande (§ 394.1 i civilprocesslagen). Vittnen vars utsagor motsäger varandra kan konfronteras med varandra (§ 394.2 i civilprocesslagen).

Före förhöret uppmanas vittnet att tala sanning och görs även uppmärksam på att det senare kan bli nödvändigt att avlägga ed (§ 395.1 i civilprocesslagen). Förhöret inleds med frågor angående vittnets personuppgifter (§ 395.2 i civilprocesslagen). Därefter frågas vittnet ut om sakförhållandet i enlighet med § 396 i civilprocesslagen. Domstolen försöker då få vittnet att ge en sammanhängande utsaga angående de sakförhållanden som förhöret gäller. Om det behövs kan domstolen sedan ställa ytterligare frågor för att klargöra eller komplettera vittnesmålet.

Parterna har rätt att närvara vid vittnesförhöret och ställa frågor. I förfaranden där det råder advokattvång får parterna endast lämna in frågor som de vill ska ställas till vittnet, medan advokaterna däremot kan ställa frågor direkt till ett vittne (§ 397 i civilprocesslagen).

Reglerna om hur vittnesförhör ska gå till gäller även för hörande av sakkunniga och parterna i målet (§§ 402 och 451 i civilprocesslagen).

Handlingar

I princip måste skriftlig bevisning förete, dvs. visas upp inför rätten. Om den part som ska lägga fram bevis inte själv innehar dokumentet utan detta befinner sig hos motparten eller hos tredje man, görs en begäran om att motparten eller tredje man ska förete dokumentet (§§ 421 och 428 i civilprocesslagen). Skyldigheten att förete skriftlig bevisning följer av de civilrättsliga bestämmelserna och är tillämplig i fall då den bevisförande parten kan kräva att motparten eller tredje man lämnar ut eller förete beviset (§ 422 i civilprocesslagen). De omständigheter som utgör grunden för skyldigheten att förete bevisningen ska styrkas (§ 424.5 andra meningen i civilprocesslagen). Skriftliga sakkunnigutlåtanden eller utlåtanden är handlingar i den mening som avses i civilprocesslagen.

2.6 Har vissa bevismedel större bevisvärde än andra?

I princip nej. Alla bevismedel likvärdiga. Detta följer av principen om fri bevisvärdering (§ 286 i civilprocesslagen). Enligt denna princip ska det samlade resultatet av bevisupptagningen ligga till grund för domstolens bevisvärdering. Endast i undantagsfall måste domstolen följa bindande bevisregler, t.ex. när det gäller bevisvärdet hos protokoll enligt § 165 i civilprocesslagen, domar enligt § 314 i civilprocesslagen eller andra handlingar enligt §§ 415-418 i civilprocesslagen.

2.7 Är det obligatoriskt att använda ett visst bevismedel för att styrka en omständighet?

Nej, civilprocesslagen innehåller inga bestämmelser om obligatoriska bevismedel för att bevisa vissa sakförhållanden.

Det finns dock ett undantag som gäller särskilda typer av mål. I förfaranden som rör urkunder och växlar får de faktiska sakförhållanden som ligger till grund för talan endast bevisas med skriftliga bevis, och alla andra sakförhållanden endast genom skriftliga bevis eller hörande av parterna (§§ 592 ff. i civilprocesslagen).

I vissa förfaranden som inbegriper djupgående ingrepp i fråga om grundläggande rättigheter föreskrivs i lagen att det är obligatoriskt att inhämta ett sakkunnigutlåtande, till exempel före utnämningen av en förmyndare eller

före en ofrivillig åtagandeåtgärd (§§ 280 och 312 i lagen om förfaranden i familjemål och i rättsvårdsärenden).

2.8 Är vittnen enligt lag skyldiga att avge vittnesmål?

Alla vederbörligen kallade vittnen som lyder under tysk domsrätt är skyldiga att infinna sig i domstolen, avge vittnesmål och avlägga ed.

Vittnesplikten omfattar även vittnets skyldighet att kontrollera det han eller hon vet med hjälp av anteckningar och att friska upp minnet (§ 378 i civilprocesslagen). Vittnet är dock inte skyldigt att undersöka sakförhållanden som han eller hon inte känner till.

2.9 I vilka fall kan de vägra att vittna?

I civilprocesslagen görs en åtskillnad mellan ett vittnes rätt att vägra vittna på grund av personliga skäl (§ 383 i civilprocesslagen) och på grund av sakskalet (§ 384 i civilprocesslagen). Rätten att vägra att vittna enligt § 383 i civilprocesslagen grundas på vittnets familjeband eller yrkesmässiga lojaliteter. Syftet är att undvika intressekonflikter.

Rätten att vägra vittna av personliga skäl tillkommer enligt förlovade (nr 1), makar (nr 2) och livspartner (nr 2a). Den gäller dessutom för vittnen som är eller har varit släkt eller ingift släkt med en part i rakt nedstigande led eller släkt i en sidolinje i tre led eller ingift släkt i två led (nr 3). Sidolinje betyder inte i rakt nedstigande led, utan att personerna härstammar från samma tredje man. Graden av släktskap eller ingift släktskap bestäms utifrån det antal födslar som krävts för släktskapet.

Enligt § 383.1 i civilprocesslagen har dessutom präster (nr 4) och personer som yrkesmässigt medverkar eller har medverkat i förberedandet, framställandet eller utsändandet av periodiska trycksaker eller radiosändningar (nr 5) rätt att vägra att vittna, liksom de som på grund av sitt ämbete, sin ställning eller sitt yrke har anförtrots uppgifter som ska hållas hemliga av naturliga skäl eller på grund av rättsliga bestämmelser (nr 6).

Den yrkesrelaterade rätten att vägra vittna omfattar allt som personen i fråga har fått kännedom om just på grund av sin särskilda ställning.

Å andra sidan syftar rätten att vägra vittna enligt § 384 i civilprocesslagen till att skydda vittnet från följderna av skyldigheten att vittna. Den ger endast vittnet rätt att vägra besvara vissa frågor men befriar inte vittnet från all vittnesplikt.

Rätten att vägra vittna i enlighet med § 384 gäller frågor vars besvarande skulle orsaka omedelbara förmögenhetsrättsliga skador för vittnet eller en person som är släkt med vittnet på något av de sätt som föreskrivs i § 383 i civilprocesslagen (nr 1) eller leda till vanära eller medföra en risk för straffrättsligt eller förvaltningsrättsligt förfarande (nr 2). Dessutom behöver vittnet inte besvara en fråga om detta skulle innebära att han eller hon tvingas avslöja en yrkeshemlighet (nr 3).

I § 385 i civilprocesslagen fastställs vissa undantag från rätten att vägra att vittna. Särskilt viktig är befrielsen från tystnadsplikt i § 385.2 i civilprocesslagen, som innebär att präster och personer som omfattas av tystnadsplikt enligt § 383.1 i civilprocesslagen (punkt 6) befrias från denna och i stället återfår sin vittnesplikt.

2.10 Kan en person som vägrar att vittna straffas eller tvingas att avge vittnesmål?

Ja. Om ett vederbörligen kallat vittne inte infinns i rätten fastställer domstolen administrativa böter enligt § 380.1 i civilprocesslagen eller, om dessa inte kan drivas in, ett frihetsberövande straff. Bötesbeloppet uppgår till 5–1 000 euro (§ 6.1 i lagen om införandet av strafflagen (*Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch*), och frihetsstraffet uppgår till mellan en dag och sex veckor (§ 6.2 i samma lag). Dessutom åläggs vittnet att betala de kostnader som uppstått på grund av att han eller hon uteblivit.

Om ett vittne upprepade gånger uteblir från förhandlingarna kan domstolen, utöver att fastställa böter eller frihetsberövande straff, i enlighet med § 380.2 i civilprocesslagen förordna om att vittnet ska hämtas till domstolen med tvång. Dessa åtgärder inställs om vittnet i tid ger en giltig ursäkt till sin frånvaro. Om ursäkten inkommer i efterhand måste vittnet kunna visa att han eller hon inte var skyldig till förseningen (§ 381 i civilprocesslagen).

Om ett vittne vägrar att avlägga vittnesmål eller ed utan att ange en orsak till detta, eller om orsaken är ovidkommande ur rättslig synvinkel, kan samma åtgärder tillämpas som för ett vittne som uteblivit utan giltig anledning (§ 390.1 i civilprocesslagen). Om vittnet upprepade gånger vägrar att vittna kan domstolen begära personen häktad för att tvinga fram ett vittnesmål, men bara under den tid då processen pågår (§ 390.2 i civilprocesslagen).

2.11 Finns det personer som inte får höras som vittnen?

Nej, det finns ingen generell "vittnesoförmåga". Med andra ord kan alla personer avge vittnesmål som mentalt är i stånd att göra faktiska iakttagelser och förstå och besvara frågor som rör dem, oavsett personens ålder eller rättsliga handlingsförmåga.

Inga särskilda bestämmelser gäller för personer som tidigare dömts för falska utsagor eller mened.

En person som själv är part eller som rättsligt företräder en part i målet kan emellertid inte kallas som vittne. Undantag medges för enskilda parter i fråga om sådana sakförhållanden som endast berör övriga parter. Ett ombud kan i vissa fall avge vittnesmål förutsatt att det ämne som avhandlas faller utanför ramen för ombudets relation med den part som han eller hon företräder. Exempelvis kan en vårdare vittna om sakförhållanden som ligger utanför hans eller hennes arbetsuppgifter som vårdare i ett mål där den person som vårdas är part.

Det är alltid inledningen av själva förhöret som är den avgörande tidpunkten för att bestämma om någon kan vittna.

2.12 Vad är domstolens och parternas respektive roller vid vittnesförhör? När får ett vittne höras med tekniska hjälpmedel, till exempel videokonferens eller andra medier?

Vittnesförhöret sker i domstolen. Förhöret kan även överlåtas på en av ledamöterna i den domstol som prövar målet eller till en annan domstol, framför allt om man redan från början gör bedömningen att den domstol som prövar målet kommer att kunna värdera bevisningen utan att vara direkt involverad i bevisupptagningen.

Alla vittnen ska höras var för sig och utan att de vittnen som ska höras senare är närvarande (§ 394.1 i civilprocesslagen). Vittnen vars utsagor motsäger varandra kan konfronteras med varandra (§ 394.2 i civilprocesslagen).

Parterna har rätt att närvara vid vittnesförhöret och ställa frågor. I förfaranden där det råder advokattvång får parterna endast lämna in frågor som de vill ska ställas till vittnet, medan advokaterna däremot kan ställa frågor direkt till ett vittne (§ 397 i civilprocesslagen).

Det är tillåtet att förhöra ett vittne genom videokonferens om domstolen beviljar en sådan ansökan från (endast) en av parterna (§ 128a.2 i civilprocesslagen).

3 Bevisvärdering

3.1 Om en part har skaffat fram bevisning på ett otillåtet sätt, hindrar det domstolen från att lägga den till grund för domen?

I princip innehåller civilrättslagstiftningen inget förbud mot att använda viss bevisning. Enda undantaget från detta är att en domstol inte får använda domar som strukits eller kommer att strykas ur det federala centralregistret (§ 51 i lagen om det federala centralregistret (*Bundeszentralregistergesetz*, BZRG)).

Enligt författningsdomstolens (*Bundesverfassungsgericht*) rättspraxis kan det emellertid vara förbjudet för domstolen att använda bevisning i en tvistemålsprocess om bevisningen utgör ett olagligt ingrepp i en grundlagsskyddad rättighet som tillkommer den person som bestrider bevisningen – särskilt mänsklig värdighet och allmänna personliga rättigheter – och detta inte kan motiveras genom att åberopa undantag. Det måste göras en avvägning mellan olika fördelar och intressen. Vid avvägningen ska hänsyn tas till alla omständigheter i det enskilda fallet.

Den typen av förbud mot att använda bevis gäller enligt denna rättspraxis t.ex. generellt vid hemliga ljudupptagningar, avlyssning av samtal genom minisändare, riktmikrofoner eller interntelefoner eller användning

av personliga anteckningar (såsom dagböcker och intima brev) som någon av parterna olovligen har kommit över.

I alla dessa fall kan dock en konkret avvägning av berörda intressen i målet leda till att man undantagsvis beaktar bevis som inte tagits upp på lagligt vis, förutsatt att dessa inte berör de centrala delarna av privatlivet.

Även då en part har överträtt de bestämmelser som reglerar formerna för bevisupptagningen måste beslut om huruvida den berörda bevisningen ska beaktas fattas separat. Brister som rör förfarandet och processhandlingens form kan avhjälpas enligt § 295.1 i civilprocesslagen. Exempelvis är hörandet av en part som vittne en processuell brist som kan överses med, dvs. bevis kan beaktas om parterna inte kräver att föreskrifterna ska följas eller om felet inte har kritiserats fram till slutet av den påföljande muntliga förhandlingen. Även i fall då man underlåtit att upplysa någon om rätten att vägra att vittna kan detta avhjälpas enligt § 295.1 i civilprocesslagen.

Däremot måste de normer som är i allmänhetens intresse följas (§ 295.2 i civilprocesslagen). Exempel på sådana är allt som domstolen på eget initiativ ska bedöma, såsom rättegångsförutsättningar, huruvida ett överklagande kan tas upp till sakprövning eller huruvida personer ska utestängas från domartjänster.

3.2 Kan en partsutsaga användas som bevisning?

Som redan nämnts under punkt 2.4 är hörande av parter tillåtet som bevismedel i särskilda fall. Domstolen värderar då detta bevismedel fritt (§ 286 i civilprocesslagen).

4 Har medlemsstaten i enlighet med artikel 2.1 i förordningen om bevisupptagning angett andra myndigheter som är behöriga att ta upp bevis i samband med rättsliga förfaranden i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur enligt förordningen? Om så är fallet, i vilka förfaranden är de behöriga att ta upp bevis? Kan de endast begära bevisupptagning eller även bistå vid bevisupptagning på grundval av en begäran från en annan medlemsstat? Se även anmälan enligt artikel 2.1 i förordningen om bevisupptagning

Nej.

Senaste uppdatering: 22/12/2025

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.